

РЕЦЕНЗИЯ

От: Проф. Валентина Боянова Петкова-Димитрова д.ф., Зам.-декан по МИ, Фармацевтичен факултет, Медицински Университет – София, член на научно жури, включена със Заповед № Р-109-252/ 22.12.2014г на Ректора на Медицински университет - Варна

Относно: процедура по защита на дисертационен труд на тема: „Социални и фармакоикономически аспекти при употребата на лекарствени продукти, отпускани без рецепта“ от област на висшето образование 3. „ Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7. Администрация и управление и научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (по отрасли и подотрасли)“ на докторант Антоанета Здравкова Цветкова, научни ръководители: доц. Емануела Мутафова, д.и. и доц. Димитър Димитров, дм

Асистент Антоанета Цветкова е родена 1971г. Възпитаник е на ЕСПУ “В. Левски“, гр. Шумен. През 1992 г. успешно завършва Медицински колеж на Медицински Университет – Варна. А през 2008 придобива и магистърска степен по Здравен мениджмънт във МУ-Варна. Трудовият ѝ път започва като фармацевт във Военноморска болница – Варна. От 2010г. след конкурс е назначена за асистент, ръководител на УНС „Помощник-фармацевт“ в Медицински колеж, МУ-Варна, където работи и до сега.

Предоставеният ми дисертационен труд обхваща 200 стр. и е структуриран както следва: Въведение – 2 стр., Методика – 4 стр., Значение на самолечението за здравната система – световни тенденции – 64 стр.,

Анализ на предпоставките и тенденциите при употребата на ОТС продукти в България – 56 стр., Оценка на ефекта от използването на безрецептурни лекарствени средства (на примера на антихистамини) чрез десизионен анализ – 33 стр., Заключение – 1 стр., Списък на таблиците – 3 стр., Списък на фигурите – 5 стр., Литература – 11 стр., Приложения – 11 стр. Структурата на дисертационния труд, както и представения комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински Университет – Варна и включва следните документи: заявление за разкриване на процедура, автобиография, протокол от КС с положително решение за готовността за защита, копие от диплома за висше образование, заповеди за зачисляване в докторантура и за отчисляване с право на защита, протокол от проведен изпит за докторантски минимум, декларация за оригиналност, дисертационен труд, автореферат, списък на научните публикации, копия на научните публикации, декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи и други документи, свързани с процедурата.

Темата, развита в дисертационния труд засяга един от най-значимите от икономическа и социална гледна точка сегменти на фармацевтичния пазар, а именно лекарствата, отпускани без лекарско предписание. Правилната употреба на тези лекарства, т.е. рационалното самолечение е изключително наболял въпрос, като авторът подхожда към този проблем от два основни аспекта – социален и фармакоикономически, което логически следва от натрупания от него професионален опит. Непрекъснато нарастващото потребление на лекарствата без рецепта логично води до изучаването на профила на потребителите, както и мотивите за употребата, за да може да се предотвратят евентуалните рискове при употребата на тези лекарства, както и да се прогнозираат икономическите фактори в този

пазарен дял. Това е доказателство, за актуалността на проблема, върху който са фокусирани проучванията на дисертанта.

Обзорната част така както е структурирана проследява тенденциите в употребата на лекарства, отпускани без лекарско предписание. Проведен е исторически преглед на законодателството в областта на възможностите за преминаване на лекарствата от статут на рецептурни към безрецептни. Проведен е критичен анализ на промените в тази насока. В обзора са проучени специфичните особености на рекламата на лекарствените продукти и по-специално на тези, отпускани без рецепта. На базата на антихистаминовите продукти, отпускани без рецепта е проведен икономически анализ на пазара на тези продукти. В резултата на световния опит е проследен и законодателния и икономически характер на пазара на лекарствата без рецепта в България. В обобщението на обзора се показва и избора на по-нататъшните проучвания в дисертационния труд, а именно липсата на проучвания относно социалноикономическите причини за нарастване на търсенето на ОТС продукти, мнението и мотивите на потребителите, основните източници за информираност, до които те имат достъп, ролята на рекламата, както и мястото на световните тенденции в сферата на ОТС лекарствата на родния пазар. Цялостността и завършека на обзорната част очертава насочеността на по-нататъшните проучвания.

Формулирани са цел и шест основни задачи, които успешно са проведени в хода на собствените проучвания.

Използваният инструментариум включва общи и специфични методи. Използвани са документален метод и социологически метод, на базата на които е направена оценка на използваните литературни източници и нормативни документи; статистически методи – за разкриване същността, зависимостите и тенденциите на наблюдаваните явления и за

интерпретиране на получените резултати; метод анкета чрез който е проучено мнението на потребителите на ОТС лекарства, както и метод анкета за проучване мнението на магистър-фармацевти, лекари и мениджъри относно спецификата на пазара на лекарства, отпускани без рецепта. В икономическата част на дисертацията са анализирани антихистаминовите лекарствени продукти, отпускани без рецепта.

Посредством разнообразието в използваните методи, които умело са съчетани, за да се постигне набелязаната цел, е постигната и основната задача на един дисертационен труд - да се покаже, че дисертантът владее и прилага в практиката определени методични познания.

Получените резултати са демонстрирани в две основни части – резултати от анализа на предпоставките и тенденциите при употребата на ОТС лекарства в България и резултати от десизионния анализ на примера на антихистамини, отпускани без рецепта. Резултатите от отделните проучвания са интересни като самостоятелни проучвания, но в своята последователност и цялостност представляват изчерпателен анализ на рисковете и възможностите при употреба на лекарства без рецепта

Формулираните изводи отговарят на набелязаните задачи, така че докторантът е изпълнил поставените си цел и задачи. Разработената дисертационна теза очертава необходимостта от засилване на мерките за безопасност при употребата на лекарствата без рецепта, които неминуемо ще се наложат в резултата на либерализирането на режима на отпускане на тези продукти.

Резултатите от дисертационния труд са публикувани в четири научни статии.

Приносите, които могат да се диференцират могат да бъдат групирани като:

- Научно-приложни приноси:

1. За първи път е проведено комплексно анкетно проучване между всички участници, имащи отношение към потребата на лекарства, отпускани без лекарско предписание.
2. Дефинирани са водещите социално-икономически и фармако-икономически фактори, влияещи на употребата на ОТС продукти.

- Приноси с потвърдителен характер:

Очертан е профила на потребителя на ОТС на българския пазар.

1. За първи път е направен десизионен анализ на принципа на ОТС антихистамините и дърво на терапевтичните решения.

2. Установени са предимствата и недостатъците от употребата на ОТС продуктите.

3. Анализирани са тенденциите за бърз растеж на пазара на ОТС продукти в България.

Като препоръка искам да изтъкна нуждата от по-ясно подчертаване ролята на фармацевтите при самолечението. Елементите, които са проучени, нуждата от безопасна и ефективна терапия са елементи на фармацевтичните грижи, но ясното отдиференциране на отделните етапи на фармацевтичните грижи и прилагането им в аптечни условия би допринесло за още по-ясното доказване на тезата на дисертацията. Тази препоръка в никакъв случай не намалява значението на постигнатите от дисертанта резултати.

В заключение, дисертационният труд на тема: „Социални и фармакоикономически аспекти при употребата на лекарствени продукти, отпускани без рецепта“ на асистент Антоанета Цветкова, разработен с правилно поставени цел и задачи, с използване на адекватен методичен инструментариум и достоверна интерпретация в обсъждането на резултатите покрива изискванията за получаване на образователната и научна степен „доктор“. Предложеният проект за автореферат напълно отразява същината на труда.

Приемам, че трудът е самостоятелно дело на дисертанта и предлагам на почитаемите членове на научното жури да дадат своя положителен вот и да присъдят на асистент Антоанета Цветкова образователната и научна степен „доктор“.

02.01.2015г.

София

Рецензент:

/Проф. В. Петкова, д.ф./